Επίσημη Εφημερίδα
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

EL
Σειρά L

2025/529

18.3.2025

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΚΕΠΠΑ) 2025/529 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της 17ης Μαρτίου 2025

σχετικά με την υποστήριξη της Ένωσης για το έργο του Ερευνητικού Ιδρύματος των Ηνωμένων Εθνών για τον αφοπλισμό με τίτλο «Επιστημονικό και τεχνολογικό Παρατηρητήριο: Παρακολούθηση της καινοτομίας για τον αφοπλισμό»

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, και ιδίως το άρθρο 28 παράγραφος 1 και το άρθρο 31 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη την πρόταση του Ύπατου Εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Στη συνολική στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφάλειας του 2016, υπογραμμίζεται ότι η Ένωση θα εντείνει τη συμβολή της στη συλλογική ασφάλεια.

(2) Στη στρατηγική της ΕΕ του 2018 κατά των παράνομων πυροβόλων όπλων, φορητών όπλων και ελαφρού οπλισμού (SALW) και των πυρομαχικών τους, με τίτλο «Ασφαλέστερη οπλοκατοχή για την προστασία των πολιτών», επισημαίνεται ότι η Ένωση θα κάνει χρήση των σχετικών μέσων για τη στήριξη της έρευνας και ανάπτυξης στο πεδίο της αξιόπιστης και οικονομικά αποτελεσματικής τεχνολογίας για την ασφάλεια των SALW και των πυρομαχικών τους και για τον μετριασμό του κινδύνου εκτροπής. Επιπλέον, το Συμβούλιο, στα συμπεράσματά του που συνοδεύουν την οικεία έγκριση της εν λόγω στρατηγικής, σημειώνει τις εξελίξεις στο περιβάλλον ασφάλειας, συμπεριλαμβανομένων των εξελίξεων σε ό,τι αφορά τον σχεδιασμό και την τεχνολογία των SALW που επηρεάζουν την ικανότητα των κυβερνήσεων να αντιμετωπίσουν τις απειλές ασφάλειας.

(3) Ο Γενικός Γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών σημειώνει στην έκθεση του 2021 με τίτλο «Τρέχουσες εξελίξεις στην επιστήμη και την τεχνολογία και ο δυνητικός αντίκτυπός τους στις προσπάθειες διεθνούς ασφάλειας και αφοπλισμού», τις αυξανόμενες ανησυχίες ότι οι εξελίξεις στην επιστήμη και την τεχνολογία που σχετίζονται με την ασφάλεια και τον αφοπλισμό κινούνται με ταχύτερους ρυθμούς από την ικανότητα των κανονιστικών πλαισίων και των πλαισίων διακυβέρνησης να κατανοήσουν και να διαχειριστούν τους κινδύνους.

(4) Η Ένωση επιθυμεί να συμβάλει στη συλλογική ασφάλεια και τη δυνατότητα αποκόμισης οφέλους από τις ευκαιρίες που παρουσιάζουν οι νέες τεχνολογίες, καθώς και να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις που παρουσιάζουν οι εν λόγω τεχνολογίες, ιδίως για το πολυμερές σύστημα αφοπλισμού και ελέγχου των εξοπλισμών.

(5) Η Ένωση έχει ήδη στηρίξει, μέσω της απόφασης (ΚΕΠΠΑ) 2022/2320 του Συμβουλίου [1], προηγούμενο έργο του Ερευνητικού Ιδρύματος των Ηνωμένων Εθνών για τον αφοπλισμό (UNIDIR) με τίτλο «Απελευθέρωση της καινοτομίας: Τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και διεθνής ασφάλεια», το οποίο υλοποιήθηκε από το UNIDIR από το 2023 έως το 2024. Η Ένωση επιθυμεί να συνεχίσει να διερευνά αυτόν τον τομέα προκειμένου να συμβάλει σε έναν πιο συστηματικό εντοπισμό και ανάλυση των επιστημονικών και τεχνολογικών εξελίξεων και του αντίκτυπού τους σε συγκεκριμένες συνθήκες αφοπλισμού. Συνεπώς, η Ένωση θα πρέπει να στηρίξει την υλοποίηση ενός περαιτέρω έργου του UNIDIR με τίτλο «Επιστημονικό και τεχνολογικό Παρατηρητήριο: Παρακολούθηση της καινοτομίας για τον αφοπλισμό»,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

1. Με σκοπό την υλοποίηση της συνολικής στρατηγικής της ΕΕ για την εξωτερική πολιτική και την πολιτική ασφαλείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχοντας υπόψη τη στρατηγική της Ένωσης κατά των παράνομων πυροβόλων όπλων, φορητών όπλων και ελαφρού οπλισμού και των πυρομαχικών τους, με τίτλο «Ασφαλέστερη οπλοκατοχή για την προστασία των πολιτών», καθώς και τη στρατηγική της ΕΕ κατά της διάδοσης των όπλων μαζικής καταστροφής, η Ένωση στηρίζει την υλοποίηση σχεδίου του Ινστιτούτου των Ηνωμένων Εθνών για την έρευνα στον τομέα του αφοπλισμού (UNIDIR) με τίτλο «Επιστημονικό και τεχνολογικό Παρατηρητήριο: Παρακολούθηση της καινοτομίας για τον αφοπλισμό».

[1] Απόφαση (ΚΕΠΠΑ) 2022/2320 του Συμβουλίου της 25ης Νοεμβρίου 2022 σχετικά με την υποστήριξη της Ένωσης για την υλοποίηση του έργου «Απελευθέρωση της καινοτομίας: Τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και διεθνής ασφάλεια» (ΕΕ L 307 της 28.11.2022, σ. 142, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2022/2320/oj).

2. Οι δραστηριότητες έργου που θα στηριχθούν από την Ένωση έχουν τους ακόλουθους ειδικούς στόχους:

α) παροχή τεκμηριωμένης έρευνας και ανάλυσης προς υποστήριξη και τεκμηρίωση της χάραξης πολιτικής και της λήψης αποφάσεων μέσω της προορατικής παρακολούθησης της επιστημονικής και της τεχνολογικής καινοτομίας·

β) διευκόλυνση της ανάπτυξης γνώσεων και της μεταφοράς γνώσεων επιστημονικών και τεχνολογικών πτυχών της διεθνούς ασφάλειας και του αφοπλισμού·

γ) δημιουργία γεφυρών μεταξύ σχετικών κοινοτήτων ώστε να καταστεί δυνατή η μεταφορά γνώσεων από ένα γεωγραφικά - και επιστημονικά - ευρύ φάσμα εμπειρογνωμόνων και κρατών μελών που συμμετέχουν σε πολυμερείς διαπραγματεύσεις για τον αφοπλισμό·

3. Οι δραστηριότητες του έργου περιλαμβάνουν κυρίως:

α) διευκόλυνση της δημιουργίας μιας λειτουργίας για τη συνεχή ανίχνευση των τεχνολογικών προοπτικών ώστε να διασφαλίζεται ότι οι σημαντικότερες επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις εντοπίζονται, ελέγχονται και αναλύονται στα πρώτα στάδια της ανάπτυξης ή της υλοποίησης·

β) έρευνα των σημαντικότερων τάσεων στην επιστήμη και την τεχνολογία στον βαθμό που αφορούν τον κάθε υπό μελέτη τομέα αφοπλισμού, τροφοδοτώντας τις πολυμερείς και διεθνείς διαδικασίες για τις αναδυόμενες τεχνολογίες και τον έλεγχο των εξοπλισμών·

γ) ενίσχυση του διαλόγου, της ανάπτυξης και της μεταφοράς γνώσεων, συμπεριλαμβανομένης της σύστασης ενός παγκόσμιου δικτύου εμπειρογνωμόνων που θα δύναται να συμβάλει στον διαρκή αντίκτυπο του έργου πέραν της περιόδου χρηματοδότησης.

4. Λεπτομερής περιγραφή του έργου που αναφέρεται στην παράγραφο 1 περιλαμβάνεται στο παράρτημα.

Άρθρο 2

1. Ο Ύπατος Εκπρόσωπος της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας (ο «Ύπατος Εκπρόσωπος») είναι υπεύθυνος για την εφαρμογή της παρούσας απόφασης.

2. Η τεχνική υλοποίηση του αναφερόμενου στο άρθρο 1 έργου εκτελείται από το UNIDIR.

3. Το UNIDIR εκτελεί τα καθήκοντά του υπό την ευθύνη του Ύπατου Εκπροσώπου. Για τον σκοπό αυτό, ο Ύπατος Εκπρόσωπος συνομολογεί τις αναγκαίες ρυθμίσεις με το UNIDIR.

Άρθρο 3

1. Το ποσό δημοσιονομικής αναφοράς για την υλοποίηση του αναφερόμενου στο άρθρο 1 έργου που χρηματοδοτείται από την Ένωση ανέρχεται σε 1 671 615 EUR.

2. Η διαχείριση των δαπανών που χρηματοδοτούνται από το καθοριζόμενο στην παράγραφο 1 ποσό αναφοράς πραγματοποιείται σύμφωνα με τις διαδικασίες και τους κανόνες που εφαρμόζονται στον προϋπολογισμό της Ένωσης.

3. Η Επιτροπή επιβλέπει την ορθή διαχείριση των δαπανών που χρηματοδοτούνται από το οριζόμενο στην παράγραφο 1 ποσό. Για τον σκοπό αυτό, συνάπτει συμφωνία συνεισφοράς με το UNIDIR. Η εν λόγω συμφωνία συνεισφοράς ορίζει ότι το UNIDIR οφείλει να εξασφαλίζει την προβολή της συνεισφοράς της Ένωσης, ανάλογα προς το ύψος της.

4. Η Επιτροπή επιδιώκει να συνάψει τη συμφωνία συνεισφοράς που αναφέρεται στην παράγραφο 3 το ταχύτερο δυνατό μετά την έναρξη ισχύος της παρούσας απόφασης. Ενημερώνει το Συμβούλιο για τυχόν δυσκολίες στη διαδικασία αυτή και για την ημερομηνία της σύναψης της συμφωνίας.

Άρθρο 4

1. Ο Ύπατος Εκπρόσωπος υποβάλλει στο Συμβούλιο έκθεση για την εφαρμογή της παρούσας απόφασης με βάση τακτικές τριμηνιαίες εκθέσεις που εκπονεί το UNIDIR. Οι εν λόγω εκθέσεις αποτελούν τη βάση για την αξιολόγηση που διενεργεί το Συμβούλιο.

2. Η Επιτροπή παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις χρηματοδοτικές πτυχές της υλοποίησης του έργου που αναφέρεται στο άρθρο 1.

Άρθρο 5

1. Η παρούσα απόφαση αρχίζει να ισχύει την ημερομηνία της έκδοσής της.

2. Η παρούσα απόφαση λήγει τριάντα έξι μήνες μετά τη σύναψη της συμφωνίας συνεισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 3 παράγραφος 3. Ωστόσο, λήγει έξι μήνες μετά την ημερομηνία έναρξης ισχύος της, εάν δεν έχει συναφθεί τέτοια συμφωνία εντός της περιόδου αυτής.

Βρυξέλλες, 17 Μαρτίου 2025.

Για το Συμβούλιο

Η Πρόεδρος

K. KALLAS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΓΓΡΑΦΟ ΕΡΓΟΥ

Έργο προς στήριξη των εργασιών του Ερευνητικού Ιδρύματος των Ηνωμένων Εθνών για τον Αφοπλισμό (UNIDIR) στον τομέα της ασφάλειας και των αναδυόμενων τεχνολογιών

«Επιστημονικό και Τεχνολογικό Παρατηρητήριο του UNIDIR: Παρακολούθηση της καινοτομίας για τον αφοπλισμό»

Εισαγωγή

Οι τεχνολογικές και επιστημονικές εξελίξεις αποτελούν βασικούς μοχλούς οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης και ευημερίας. Ωστόσο, όπως ανέφερε ο Γενικός Γραμματέας του ΟΗΕ στην έκθεση του 2023 με τίτλο *Τρέχουσες εξελίξεις στην επιστήμη και την τεχνολογία και ο δυνητικός αντίκτυπός τους στις προσπάθειες διεθνούς ασφάλειας και αφοπλισμού*, εξακολουθεί να υπάρχει ανησυχία ότι «η επιστήμη και η τεχνολογία που άπτονται της ασφάλειας και του αφοπλισμού εξελίσσονται ταχύτερα από την ικανότητα των πλαισίων κανονιστικής ρύθμισης και διακυβέρνησης να διαχειριστούν τους κινδύνους. Τα οφέλη των νέων και αναδυόμενων τεχνολογιών δεν μπορούν να αποβαίνουν εις βάρος της παγκόσμιας ασφάλειας». Από την άλλη πλευρά, πολλαπλασιάζονται οι μελέτες που διερευνούν τα δυνητικά οφέλη της επιστήμης και της τεχνολογίας για τον αφοπλισμό και τον έλεγχο των όπλων, π.χ. για την ενίσχυση της παρακολούθησης και της επαλήθευσης της συμμόρφωσης.

Το Ερευνητικό Ίδρυμα των Ηνωμένων Εθνών για τον Αφοπλισμό (UNIDIR) είναι ένα αυτόνομο όργανο στους κόλπους των Ηνωμένων Εθνών που διεξάγει ανεξάρτητη έρευνα για τον αφοπλισμό και συναφή προβλήματα, ιδίως θέματα διεθνούς ασφάλειας. Το Ίδρυμα επιτελεί τον ρόλο του μέσω τεσσάρων βασικών τομέων δραστηριότητας: προώθηση της γνώσης, παραγωγή ιδεών, διευκόλυνση του διαλόγου και παροχή συμβουλών με σκοπό τη στήριξη των κρατών μελών, των Ηνωμένων Εθνών, περιφερειακών οργανισμών, κοινοτήτων χάραξης πολιτικής και ερευνητικών κοινοτήτων για τον εντοπισμό πρακτικών λύσεων και την προώθηση της πολυμερούς προόδου στον τομέα του αφοπλισμού και του ελέγχου των όπλων για έναν πιο βιώσιμο και ειρηνικό κόσμο.

Το UNIDIR διαδραματίζει ηγετικό ρόλο στη στήριξη προσπαθειών για την κατανόηση και αντιμετώπιση των επιπτώσεων που έχει στην ασφάλεια η ραγδαία και μετασχηματιστική τεχνολογική πρόοδος. Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται πρωτοφανής εκτίναξη του ρυθμού της τεχνολογικής ανάπτυξης, γεγονός που έχει οδηγήσει πολλά κράτη μέλη να επισημάνουν, στο πλαίσιο των περισσότερων διαδικασιών αφοπλισμού, ότι απαιτείται συστηματικότερος προσδιορισμός και ανάλυση των επιστημονικών και τεχνολογικών εξελίξεων και του αντικτύπου τους εντός συγκεκριμένων πλαισίων αφοπλισμού.

Αξιοποιώντας την επιτυχία του χρηματοδοτηθέντος από την ΕΕ έργου «*Απελευθέρωση της καινοτομίας: Τεχνολογίες γενικής εφαρμογής και διεθνής ασφάλεια*», που υλοποιήθηκε από το UNIDIR το διάστημα 2023–2024, και άλλα επιτυχημένα ερευνητικά έργα, όπως η «Διερεύνηση μηχανισμών επισκόπησης της επιστήμης και της τεχνολογίας στο πλαίσιο της Σύμβασης για τα Βιολογικά Όπλα», το προτεινόμενο τριετούς διάρκειας έργο με τίτλο «*Επιστημονικό και Τεχνολογικό Παρατηρητήριο του UNIDIR: Παρακολούθηση της καινοτομίας για τον αφοπλισμό*» θα διευρύνει το πεδίο της διερεύνησης, ώστε να καλύψει ένα ευρύτερο σύνολο επιστημονικών και τεχνολογικών τομέων, και θα προσφέρει εξειδικευμένες αναλύσεις σε όλους τους φορείς αφοπλισμού, ανάλογα με τις ανάγκες και την περίπτωση.

Στόχος του προτεινόμενου έργου είναι η αξιοποίηση και η περαιτέρω στήριξη των εργασιών των διαφόρων διαδικασιών αφοπλισμού, των αντίστοιχων επιχειρησιακών τους φορέων (π.χ. γραμματείες, μονάδες υποστήριξης της υλοποίησης), των μελών τους και των προέδρων τους. Δεδομένου ότι κάθε διαδικασία έχει ασχοληθεί με το θέμα της επιστήμης και της τεχνολογίας με διαφορετικό τρόπο, θα υπάρξει μέριμνα για κατάλληλο συντονισμό και αποφυγή παράλληλων ενεργειών, ώστε να ικανοποιηθούν οι ιδιαίτερες ανάγκες κρατών υπαγόμενων σε διαφορετικά καθεστώτα και διαδικασίες. Ιδιαίτερη προσοχή θα δοθεί τόσο στην αποφυγή παρεμβολών σε εν εξελίξει διαπραγματεύσεις σχετικά με τη θέσπιση επίσημων μηχανισμών επισκόπησης της επιστήμης και της τεχνολογίας (ή ισοδύναμων φορέων) στο πλαίσιο ειδικών συνθηκών ή διαδικασιών αφοπλισμού όσο και στην πρόληψη της αλληλεπικάλυψης με υφιστάμενες εργασίες εντός καθιερωμένων φορέων (π.χ. Επιστημονική Συμβουλευτική Επιτροπή του Οργανισμού για την Απαγόρευση των Χημικών Όπλων). Επιπλέον, το έργο αυτό θα έχει ως στόχο να συμπληρώσει τις εργασίες που έχει ήδη πραγματοποιήσει η Γραμματεία του ΟΗΕ όσον αφορά την ετήσια έκθεση του Γενικού Γραμματέα σχετικά με τις τρέχουσες εξελίξεις στην επιστήμη και την τεχνολογία και τον δυνητικό αντίκτυπό τους στις προσπάθειες διεθνούς ασφάλειας και αφοπλισμού. Επιπλέον, το έργο θα επιδιώξει τον συντονισμό και τη συνεργασία με σχετικές δραστηριότητες που διεξάγονται από την κοινοπραξία της ΕΕ για τη μη διάδοση και τον αφοπλισμό (EUNPDC), συμπεριλαμβανομένου του σχετικού της δικτύου, και από το Ινστιτούτο Μελετών της ΕΕ για Θέματα Ασφάλειας (EUISS), ώστε να διασφαλιστεί όχι μόνο η συμπληρωματικότητα με υφιστάμενες δραστηριότητες, αλλά και η ενίσχυση της ορατότητας και της εικόνας της ΕΕ όσον αφορά την επιστήμη και την τεχνολογία όπως εφαρμόζονται στο πεδίο της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας.

Στο πλαίσιο αυτό, το έργο έχει τρεις κύριους στόχους, οι οποίοι είναι στενά ευθυγραμμισμένοι με τη βασική εντολή του Ιδρύματος ([1]).

Στόχος 1: Παροχή τεκμηριωμένης έρευνας και ανάλυσης για την υποστήριξη και την τεκμηρίωση της χάραξης πολιτικής και της λήψης αποφάσεων. Με την προορατική παρακολούθηση της επιστημονικής και της τεχνολογικής καινοτομίας σε διάφορους επιστημονικούς κλάδους και τεχνολογικούς τομείς που παρουσιάζουν ενδιαφέρον για ευρύ φάσμα διαδικασιών αφοπλισμού, το έργο αυτό θα τροφοδοτήσει με υλικό τις συζητήσεις προσανατολισμού, αναδεικνύοντας νέους ή αναδυόμενους κινδύνους και ευκαιρίες.

Στόχος 2: Διευκόλυνση της ανάπτυξης και της μεταφοράς γνώσεων για επιστημονικές και τεχνολογικές πτυχές της διεθνούς ασφάλειας και του αφοπλισμού. Στόχος του έργου είναι η μείωση ή η συμβολή στη μείωση των σημαντικών ασυμμετριών πληροφόρησης που υπάρχουν στον τομέα της επιστήμης και της τεχνολογίας μεταξύ των διαφόρων διαδικασιών αφοπλισμού. Αυτό, με τη σειρά του, θα ενισχύσει την ουσιαστική συμμετοχή σε πολυμερείς συζητήσεις για το θέμα αυτό και θα βελτιώσει τη συνολική ετοιμότητα συμμετοχής των κρατών σε συζητήσεις με βάση επιστημονικές και τεχνικές γνώσεις.

Στόχος 3: Γεφύρωση κοινοτήτων. Σε μια εποχή όπου εντείνονται η παγκόσμια αστάθεια και η δυσπιστία, πολλαπλασιάζονται οι δρώντες, διαδίδονται ευρύτερα οι γνώσεις και η εμπειρογνωσία και περιορίζονται οι δυνατότητες για παραδοσιακές μορφές ρύθμισης, είναι επιτακτική η ανάγκη οι διάφορες κοινότητες να έρχονται σε επαφή και να ανταλλάσσουν γνώσεις με σκοπό την τροφοδότηση των αντίστοιχων θεματολογιών. Το έργο αυτό θα αξιοποιήσει τη μοναδική θέση του UNIDIR για να καταστήσει δυνατή αυτή τη μεταφορά γνώσεων από ένα γεωγραφικά —και επιστημονικά— πολυσυλλεκτικό φάσμα εμπειρογνωμόνων και κρατών μελών που συμμετέχουν σε πολυμερείς διαπραγματεύσεις για τον αφοπλισμό.

Σύμφωνα με την εντολή του UNIDIR, ο κύριος στόχος του έργου θα είναι να προσφέρει στην κοινότητα αφοπλισμού και διεθνούς ασφάλειας ανεξάρτητη, αντικειμενική και τεκμηριωμένη έρευνα προς υποστήριξη εν εξελίξει και πιθανών μελλοντικών διαπραγματεύσεων. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, πέρα από την άμεση διεύθυνση ερευνητικών έργων, το UNIDIR θα καθιερώσει και θα διευκολύνει τη διεξαγωγή διαλόγου εντός ενός γεωγραφικά ποικιλόμορφου και διεπιστημονικού δικτύου εμπειρογνωμόνων, όπως περιγράφεται αναλυτικότερα κατωτέρω, με σκοπό τη συμπλήρωση της εσωτερικής εμπειρογνωσίας. Καθ' όλη τη διάρκεια του έργου θα υπάρχει, όπου αρμόζει, στενή συνεργασία με το Γραφείο Αφοπλισμού του ΟΗΕ.

ΤΟ ΕΡΓΟ

Η αντιμετώπιση των προκλήσεων και η αξιοποίηση των ευκαιριών που προσφέρουν οι επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις στο πλαίσιο του αφοπλισμού, της ειρήνης και της ασφάλειας αποτελεί περίπλοκο εγχείρημα. Σε γενικές γραμμές, απαιτείται ικανότητα εντοπισμού αναδυόμενων επιστημονικών και τεχνολογικών εξελίξεων καθώς και ικανότητα αντίληψης, όσο πιο έγκαιρα γίνεται, του αντικτύπου, θετικού ή αρνητικού, που ενδέχεται να έχουν οι εξελίξεις αυτές στην τρέχουσα διεθνή αρχιτεκτονική ειρήνης και ασφάλειας και στον μηχανισμό αφοπλισμού.

Το έργο θα εφαρμόσει πολυεπιστημονικές και διεπιστημονικές μεθοδολογίες για τη μελέτη διαφόρων επιστημονικών και τεχνολογικών καινοτομιών. Θα επιτρέψει επίσης να ερευνηθεί και να αναλυθεί το ολοένα και πιο σημαντικό ζήτημα της τεχνολογικής σύγκλισης, που ορίζεται ως το φαινόμενο κατά το οποίο τεχνολογίες που αρχικά δεν σχετίζονταν μεταξύ τους έρχονται όλο και πιο κοντά ή και ενοποιούνται καθώς αναπτύσσονται και εξελίσσονται, αλλά και της τομεακής σύγκλισης, που ορίζεται ως η αυξανόμενη διεμπλοκή διαφορετικών τομέων εφαρμογής της τεχνολογίας (π.χ. βιοτεχνολογία και τεχνητή νοημοσύνη, διάστημα και κυβερνοχώρος κ.λπ.).

Το έργο θα καλύψει τους ακόλουθους τομείς αφοπλισμού και διεθνούς ασφάλειας: συμβατικά όπλα, όπλα μαζικής καταστροφής (χημικά, βιολογικά, πυρηνικά) και τομέας των τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών, κατά περίπτωση. Εντός των τομέων αυτών, θα παρακολουθούνται συγκεκριμένα επιστημονικά και τεχνολογικά πεδία, όπως, μεταξύ άλλων, η τεχνητή νοημοσύνη, η επιστήμη και η μηχανική των υλικών, οι βιοεπιστήμες, η ρομποτική και τα αυτόνομα συστήματα. Στα πεδία εφαρμογής που θα παρακολουθούνται περιλαμβάνονται η έρευνα και ο πειραματισμός, η ανάπτυξη και η λειτουργία πλατφορμών, τα συστήματα διοίκησης και ελέγχου, η ανίχνευση, η παρακολούθηση και η επαλήθευση.

Όλες οι δραστηριότητες του έργου θα ομαδοποιηθούν σε δύο κύριους άξονες εργασίας, όπως περιγράφονται αναλυτικότερα κατωτέρω.

([1]) Για την εντολή του UNIDIR βλ. https://unidir.org/unidir-statute/.

1. Άξονας εργασίας 1: Παρακολούθηση τάσεων και καλύτερη κατανόηση των εξελίξεων στην επιστήμη και την τεχνολογία και του αντικτύπου τους στον αφοπλισμό και τον έλεγχο των όπλων

1.1. Σκοπός

Σκοπός αυτού του άξονα εργασίας είναι ο εντοπισμός νέων και αναδυόμενων τεχνολογιών, καθώς και καινοτόμων εφαρμογών πιο καθιερωμένων τεχνολογιών, με σκοπό την καλύτερη κατανόηση του δυνητικού θετικού και αρνητικού αντικτύπου τους στον αφοπλισμό και τον έλεγχο των όπλων. Οι εργασίες στο πλαίσιο αυτού του άξονα θα επικεντρωθούν κυρίως στην παροχή προσβάσιμων γνώσεων σχετικά με τους υπό εξέταση τεχνολογικούς τομείς στους φορείς χάραξης πολιτικής και λήψης αποφάσεων με βάση τεχνικώς και επιστημονικώς αξιόπιστα στοιχεία.

1.2. Προσδοκώμενα αποτελέσματα:

α) Καλύτερη κατανόηση των δεσμών και των συγκλίσεων μεταξύ των διαφόρων τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων των δυνητικών κινδύνων και οφελών τους.

β) Αυξημένη ετοιμότητα φορέων χάραξης πολιτικής και διπλωματών από διάφορες περιοχές του κόσμου για ουσιαστική συμμετοχή σε συζητήσεις που αφορούν την επιστήμη και την τεχνολογία στο πλαίσιο σχετικών διαδικασιών αφοπλισμού.

1.3. Περιγραφή του άξονα εργασίας

Ο συγκεκριμένος άξονας εργασίας θα περιλαμβάνει τρεις κύριες δραστηριότητες. Πρώτον, θα επιτρέψει τη δημιουργία μιας λειτουργίας συνεχούς ανίχνευσης των τεχνολογικών προοπτικών, ώστε να διασφαλίζεται ότι οι σημαντικότερες επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις εντοπίζονται, ελέγχονται και αναλύονται στα πρώτα στάδια της ανάπτυξης ή της υλοποίησης. Από τη δραστηριότητα αυτή θα προκύψουν έως και δύο συγκεντρωτικές εκθέσεις με τις σημαντικότερες τάσεις στην επιστήμη και την τεχνολογία σε σχέση με κάθε τομέα αφοπλισμού που μελετάται (οκτώ συγκεντρωτικές εκθέσεις συνολικά για τη διάρκεια του έργου). Τα πορίσματα της δραστηριότητας αυτής θα συμπληρώνουν και δεν θα επικαλύπτουν τις εργασίες που πραγματοποιούνται σε επίσημες πολυμερείς διαδικασίες, θα χρησιμοποιηθούν δε για να συμβάλουν σε ένα ευρύτερο σύνολο σχετικών πολυμερών δραστηριοτήτων, όπως η ετήσια έκθεση του Γενικού Γραμματέα του ΟΗΕ σχετικά με τον ρόλο της επιστήμης και της τεχνολογίας στο πλαίσιο της διεθνούς ειρήνης και ασφάλειας, το κοινό θεματολόγιο, συμπεριλαμβανομένου του νέου θεματολογίου για την ειρήνη, καθώς και άλλες διεθνείς πρωτοβουλίες, όπως οι μελλοντικές σύνοδοι της διάσκεψης κορυφής για την υπεύθυνη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης στον στρατιωτικό τομέα (REAIM).

Η δεύτερη δραστηριότητα στο πλαίσιο αυτού του άξονα εργασίας θα περιλαμβάνει την υλοποίηση ειδικών και στοχευμένων ερευνητικών έργων που θα εξετάζουν σε βάθος επιλεγμένα θέματα θεωρούμενα σημαντικά, επίκαιρα και κομβικά για κάθε τομέα αφοπλισμού, όπως θα προσδιορίζονται με την υποστήριξη του σχετικού δικτύου εμπειρογνωμόνων (για περισσότερες λεπτομέρειες βλ. κατωτέρω). Από τη δραστηριότητα αυτή θα προκύπτει μία ερευνητική έκθεση ετησίως ανά τομέα αφοπλισμού. Θα διατίθενται συνόψεις σε όλες τις επίσημες γλώσσες του ΟΗΕ με στόχο τη μεγαλύτερη απήχηση και προσβασιμότητά τους (η μετάφραση των πλήρων εκθέσεων θα πραγματοποιείται αναλόγως του χρόνου και των πόρων που είναι διαθέσιμοι).

Η τρίτη δραστηριότητα θα περιλαμβάνει τη διοργάνωση έως και 2 εικονικών ενημερώσεων για θέματα τεχνολογίας ετησίως ανά τομέα αφοπλισμού, οι οποίες θα έχουν ως στόχο να προσφέρουν τη δυνατότητα στη διπλωματική κοινότητα της Γενεύης και της Νέας Υόρκης να ενημερώνεται και να συζητά, σε ανεπίσημο πλαίσιο και σε απευθείας επαφή με εμπειρογνώμονες, για συγκεκριμένες τεχνολογίες γενικής εφαρμογής σχετιζόμενες με τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια. Το μέρος κάθε εκδήλωσης κατά το οποίο γίνεται παρουσίαση θα μαγνητοσκοπείται και θα διατίθεται στο κανάλι YouTube του UNIDIR, ενώ το μέρος με τις ερωταπαντήσεις δεν θα περιλαμβάνεται στη μαγνητοσκόπηση, ώστε να μπορούν οι συμμετέχοντες να συζητούν πιο ανοικτά.

2. Άξονας εργασίας 2: Ενίσχυση του διαλόγου και της ανάπτυξης και μεταφοράς γνώσεων

2.1. Σκοπός

Σύμφωνα με τους στόχους 2 και 3 του έργου, σκοπός αυτού του άξονα εργασίας είναι να διευκολύνει την ανάπτυξη και τη μεταφορά γνώσεων σχετικά με επιστημονικές και τεχνολογικές πτυχές της διεθνούς ασφάλειας και του αφοπλισμού, συνδέοντας ένα γεωγραφικά –και επιστημονικά– πολυσυλλεκτικό φάσμα εμπειρογνωμόνων με κράτη μέλη που συμμετέχουν σε πολυμερείς διαπραγματεύσεις για τον αφοπλισμό.

2.2. Προσδοκώμενα αποτελέσματα:

α) Ενισχυμένη συμμετοχή μιας περιφερειακά και επιστημονικά πολυσυλλεκτικής ομάδας εμπειρογνωμόνων σε επιστημονικές και τεχνολογικές συζητήσεις στο πλαίσιο διαδικασιών αφοπλισμού.

β) Σύσταση ενός παγκόσμιου δικτύου εμπειρογνωμόνων που θα μπορεί να συμβάλει στον διαρκή αντίκτυπο του έργου πέραν της περιόδου χρηματοδότησης.

γ) Ανάπτυξη ή σύσφιξη δεσμών και συνεργασιών μεταξύ κρατών μελών και περιφερειακών εμπειρογνωμόνων από την επιστημονική και τεχνολογική κοινότητα.

2.3. Περιγραφή του άξονα εργασίας

Ο άξονας εργασίας αυτός θα περιλαμβάνει τρεις κύριες δραστηριότητες. Πρώτον, το έργο θα επιδιώξει τη δημιουργία υποδικτύων επιστημονικών και τεχνολογικών εμπειρογνωμόνων για κάθε τομέα αφοπλισμού εντός του πεδίου εφαρμογής του έργου. Με βάση το μοντέλο του UNIDIR για τα παγκόσμια δίκτυα έρευνας για τον αφοπλισμό, κάθε υποδίκτυο θα τελεί υπό τη διαχείριση ενός ερευνητή του UNIDIR ειδικευμένου στον σχετικό τομέα αφοπλισμού. Κατά τη δημιουργία των υποδικτύων θα δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στην ποικιλομορφία ως προς το φύλο και την γεωγραφική εκπροσώπηση. Ο εντοπισμός ανεξάρτητων εμπειρογνωμόνων θα γίνει με συνδυασμό του εκτεταμένου δικτύου συνεργατών και βοηθών του UNIDIR, στοχευμένης αναζήτησης εμπειρογνωμόνων (π.χ. εύρεση κορυφαίων πανεπιστημιακών μέσω της εξέτασης των πλέον συναφών και πρόσφατων ερευνών) και ανοικτής πρόσκλησης υποβολής υποψηφιοτήτων, εφόσον κριθεί αναγκαίο και σκόπιμο. Τα υποδίκτυα αυτά θα αξιοποιηθούν για την υποστήριξη τόσο του προσδιορισμού όσο και της ιεράρχησης συγκεκριμένων ζητημάτων που πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο ερευνητικών έργων και/ή εκδηλώσεων, με βάση την αξιολόγηση των πιο σημαντικών και επειγουσών αναγκών σε κάθε φόρουμ αφοπλισμού. Επιπλέον, οι εμπειρογνώμονες που συμμετέχουν στα υποδίκτυα αυτά θα χρησιμοποιούνται ως επιθεωρητές διασφάλισης της ποιότητας των ερευνών που διεξάγει το UNIDIR και, κατά περίπτωση, μπορούν να διορίζονται κύριοι ερευνητές για συγκεκριμένα έργα.

Μια δεύτερη δραστηριότητα στο πλαίσιο αυτού του άξονα εργασίας θα περιλαμβάνει τη διοργάνωση ενός υβριδικού πολυμερούς διαλόγου ανά έτος και ανά τομέα αφοπλισμού συμπληρωματικά προς τις ερευνητικές δραστηριότητες για την προώθηση της ανταλλαγής απόψεων και της μεταφοράς γνώσεων μεταξύ διαφόρων κοινοτήτων συμφεροντούχων. Κατά περίπτωση, οι διάλογοι αυτοί θα μπορούσαν να διοργανωθούν ως εκδηλώσεις για την προετοιμασία ή την υποστήριξη προγραμματισμένων συνεδριάσεων και διασκέψεων στο πλαίσιο σχετικών διαδικασιών. Οι πολυμερείς διάλογοι θα απομαγνητοφωνούνται και το απομαγνητοφωνημένο υλικό θα διατίθεται στα αγγλικά και σε τουλάχιστον δύο ακόμα επίσημες γλώσσες του ΟΗΕ.

Μια τρίτη δραστηριότητα στον συγκεκριμένο άξονα εργασίας θα επικεντρωθεί κυρίως στην ενίσχυση της προβολής του έργου και της διάδοσης των πορισμάτων του. Για τον σκοπό αυτό, θα περιλαμβάνει τη διοργάνωση μίας εκδήλωσης ετησίως κατά τη διάρκεια της συνόδου της Πρώτης Επιτροπής της Γενικής Συνέλευσης του ΟΗΕ στη Νέα Υόρκη για την υποστήριξη των διαπραγματεύσεων κατά τις σχετικές θεματικές συζητήσεις, καθώς και τη διοργάνωση μίας εκδήλωσης ετησίως στις Βρυξέλλες για την κοινότητα διπλωματών και φορέων χάραξης πολιτικής της ΕΕ. Δοθείσης ευκαιρίας, αυτή η σειρά ετήσιων εκδηλώσεων θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την έναρξη της εκπόνησης ετήσιων συγκεντρωτικών εκθέσεων ή τη διεξαγωγή εις βάθος συζητήσεων για συγκεκριμένα θέματα, τεχνολογίες ή τομείς αφοπλισμού. Τέλος, ο άξονας εργασίας αυτός θα περιλαμβάνει τη συμμετοχή σε έως και δύο εκδηλώσεις ετησίως οι οποίες διοργανώνονται από άλλες οντότητες ή οργανισμούς και μπορούν να αποτελέσουν χρήσιμο βήμα για τη διάδοση των πορισμάτων των εργασιών και την μεγαλύτερη προβολή του ίδιου του έργου και της ΕΕ. Τέτοιο βήμα θα μπορούσαν, για παράδειγμα, να αποτελέσουν οι μελλοντικές σύνοδοι της διάσκεψης κορυφής REAIM.

Συνεργασία με την ΕΕ

Το έργο αυτό έχει σχεδιαστεί τόσο για τη μόχλευση δυνητικών συνεργειών με άλλες πρωτοβουλίες ή έργα που διευθύνει η ΕΕ (π.χ. EUNPDC, EUISS ή ειδικά έργα χρηματοδοτούμενα από την ΕΕ), όσο και για την παροχή ευκαιριών στην ΕΕ να εμπεδώσει περαιτέρω τη δημόσια εικόνα και την ηγετική της θέση στον τομέα αυτό. Ειδικότερα, εκτός από την παραγωγή γραπτού υλικού σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές για την προβολή, κατά τη διάρκεια του έργου η ΕΕ θα έχει την ευκαιρία να συμμετέχει σε όλες τις εκδηλώσεις που διοργανώνονται. Για παράδειγμα, η συμμετοχή θα μπορούσε να λάβει τις εξής μορφές: εναρκτήριες και/ή συμπερασματικές παρατηρήσεις, συντονισμός, συμβολή εμπειρογνωμόνων και φιλοξενία. Όλες αυτές οι επιλογές θα είναι διαθέσιμες για το σύνολο των εκδηλώσεων αλλά, δεδομένης της δυσκολίας να εξευρεθεί προσωπικό για όλες τις εκδηλώσεις που προγραμματίζονται στο πλαίσιο του εν λόγω έργου, συνιστούμε η ετήσια εκδήλωση που διοργανώνεται κατά τη διάρκεια της Πρώτης Επιτροπής να θεωρηθεί ως η «εμβληματική» ευκαιρία για την προώθηση του ηγετικού ρόλου της ΕΕ στον τομέα της επιστήμης και της τεχνολογίας όσον αφορά τη διεθνή ειρήνη και ασφάλεια.

Διάρκεια του έργου

Η προβλεπόμενη διάρκεια του έργου είναι τρία έτη, με την υλοποίηση να ξεκινά στις αρχές του 2025.

Παρακολούθηση και αξιολόγηση

Η παρακολούθηση και αξιολόγηση του προτεινόμενου έργου θα διεξαχθεί σύμφωνα με την «*Πολιτική παρακολούθησης και αξιολόγησης των αποτελεσμάτων γνώσης του UNIDIR*» σε επίπεδο Ιδρύματος, η οποία εγκρίθηκε από το διοικητικό συμβούλιο του UNIDIR τον Ιούνιο του 2018 ([2]).

([2]) Το έγγραφο μπορεί να παρασχεθεί κατόπιν αιτήματος.